

Begrijp je wel?!

Cognitieve vaardigheden van begrijpend lezen

De pikkel en de wob

Een wob mufte zijn frinse fruïn.

Een pikkel beunde snerp in de fruïn van de wob.

“Groes mijn bale fruïn”, loeg de wob biest.

“Mien fruïn is frins”.

“Proest bedaan”, makkelde de pikkel.

“Mart jij benedel geen lijpjes?”

“Ik mart geen rotse pikkels”, slukte de wob biester.

De tanks

Gedurende de oorlog neemt het Rode Leger een soldaat van het Blauwe Leger gevangen. Zij willen dat hij hen vertelt waar de tanks van het leger zijn. Zij weten dat zij ofwel bij de zee of in de bergen zijn. Zij weten dat de gevangene het hen niet wil vertellen. Hij zal zijn leger willen redden en zal dus zeker tegen hen liegen. De gevangene is erg dapper en erg slim, hij zal niet toestaan dat zij zijn tanks zullen vinden. De tanks zijn inderdaad in de bergen. Wanneer de andere partij hem vraagt waar de tanks zijn, zegt hij: “Zij zijn in de bergen”.

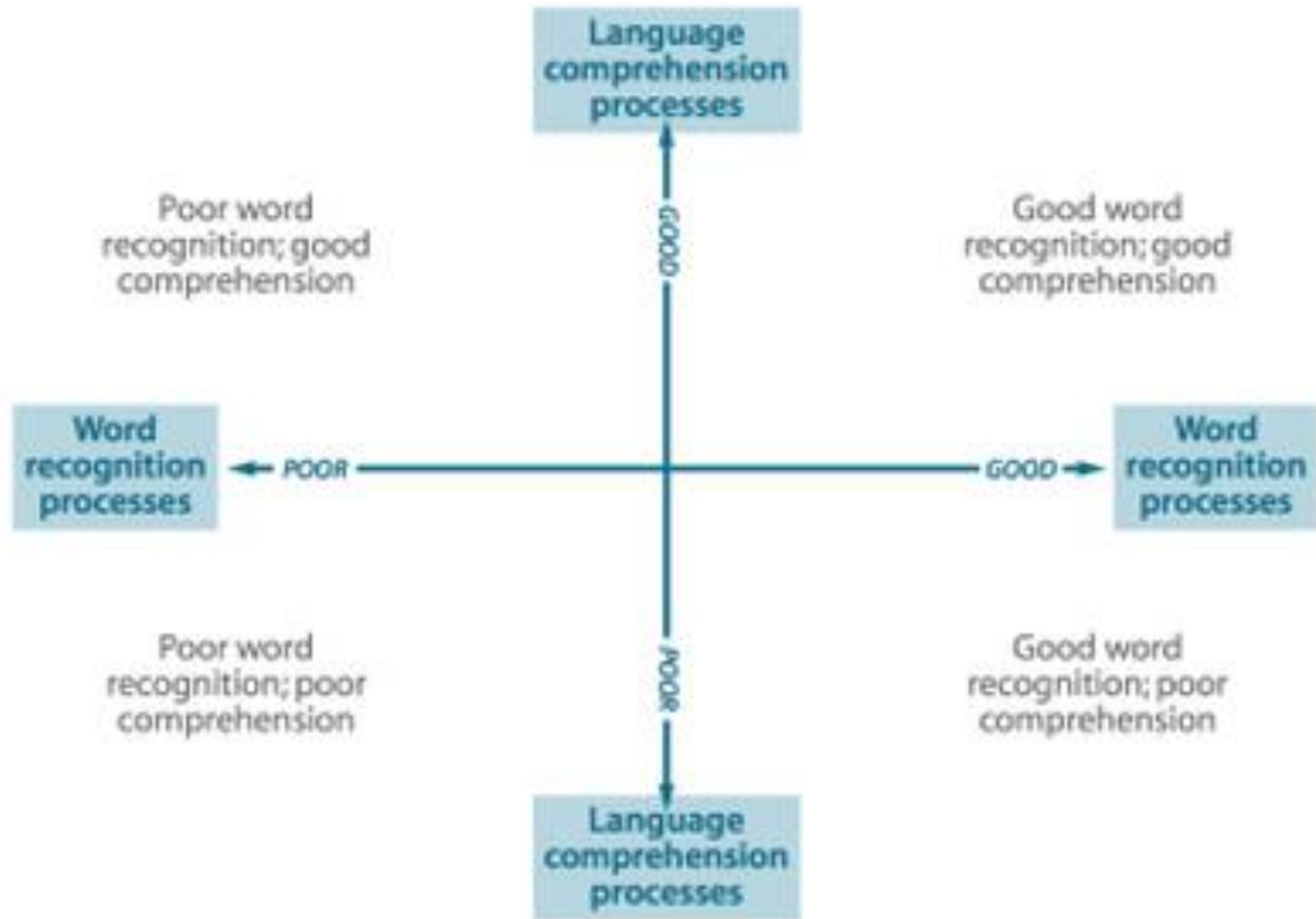
Naar: Happé, F. G. E. (1994). Strange Stories Test.

Drie categorieën cognitieve vaardigheden

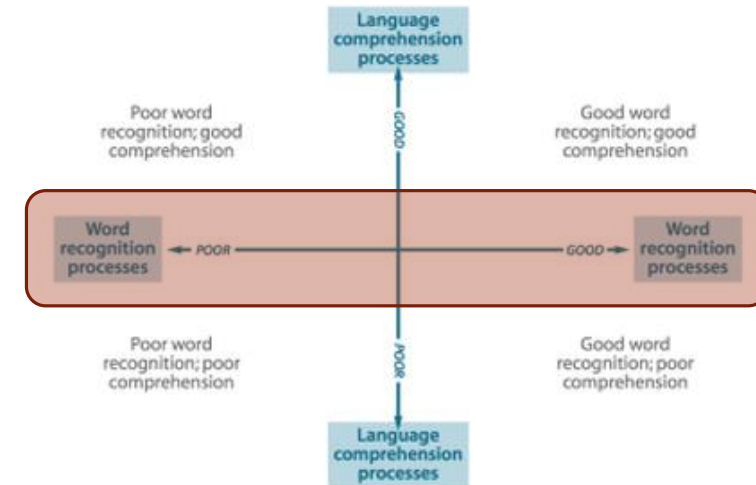
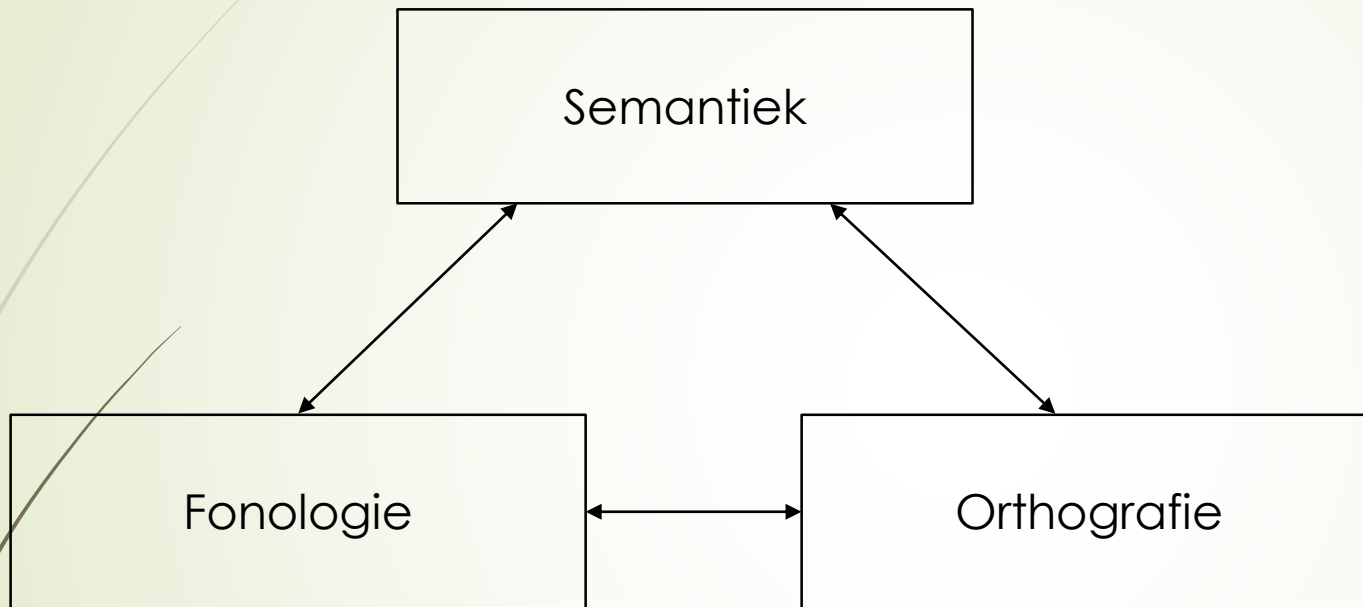
- Basistaalvaardigheden
 - Begripsvaardigheden
 - Executieve vaardigheden
-

Simple view of reading

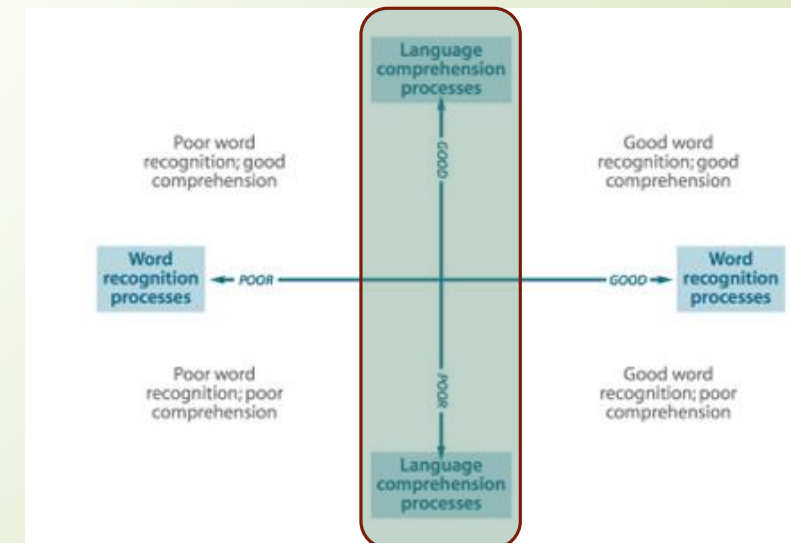
Gough and Tunmer (1986)

Basistaalvaardigheden

Begripsvaardigheden

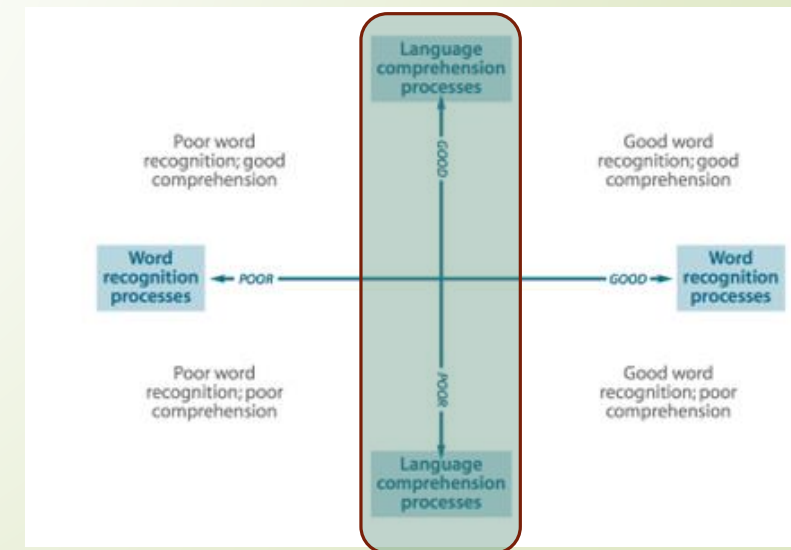
- **Verbanden leggen / gevolgtrekkingen maken**
- **Semantiek / woordenschat**
- Grammaticale kennis (woord- en zinstructuren)
- Vermogen tot inleven in schrijver / personages
- Algemene kennis en voorkennis koppelen
- Kennis van structuur van tekst
- Integreren van informatie
- Coherentie
- Begripsmonitoring

Lexical quality hypothesis

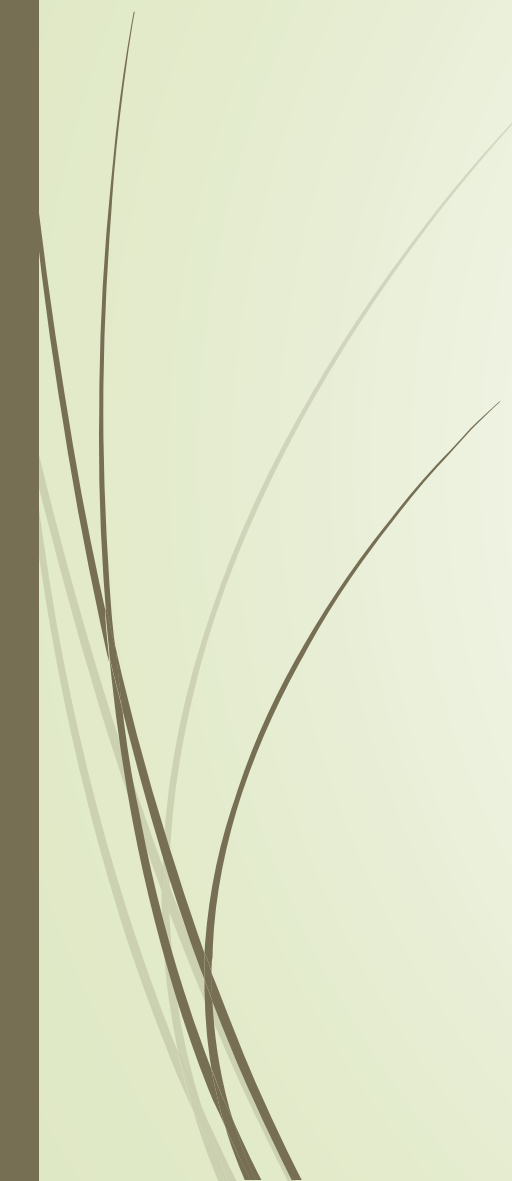
- Een goed tekstbegrip is mede afhankelijk van de kwaliteit van het lexicon.
 - Woordenschat kent daarin twee dimensies:
 - Breedte (aantal woorden dat iemand kent)
 - Diepte (kennis over de woorden: betekenis en associaties)

Perfetti and Hart (2002)

Mentaal model van de tekst

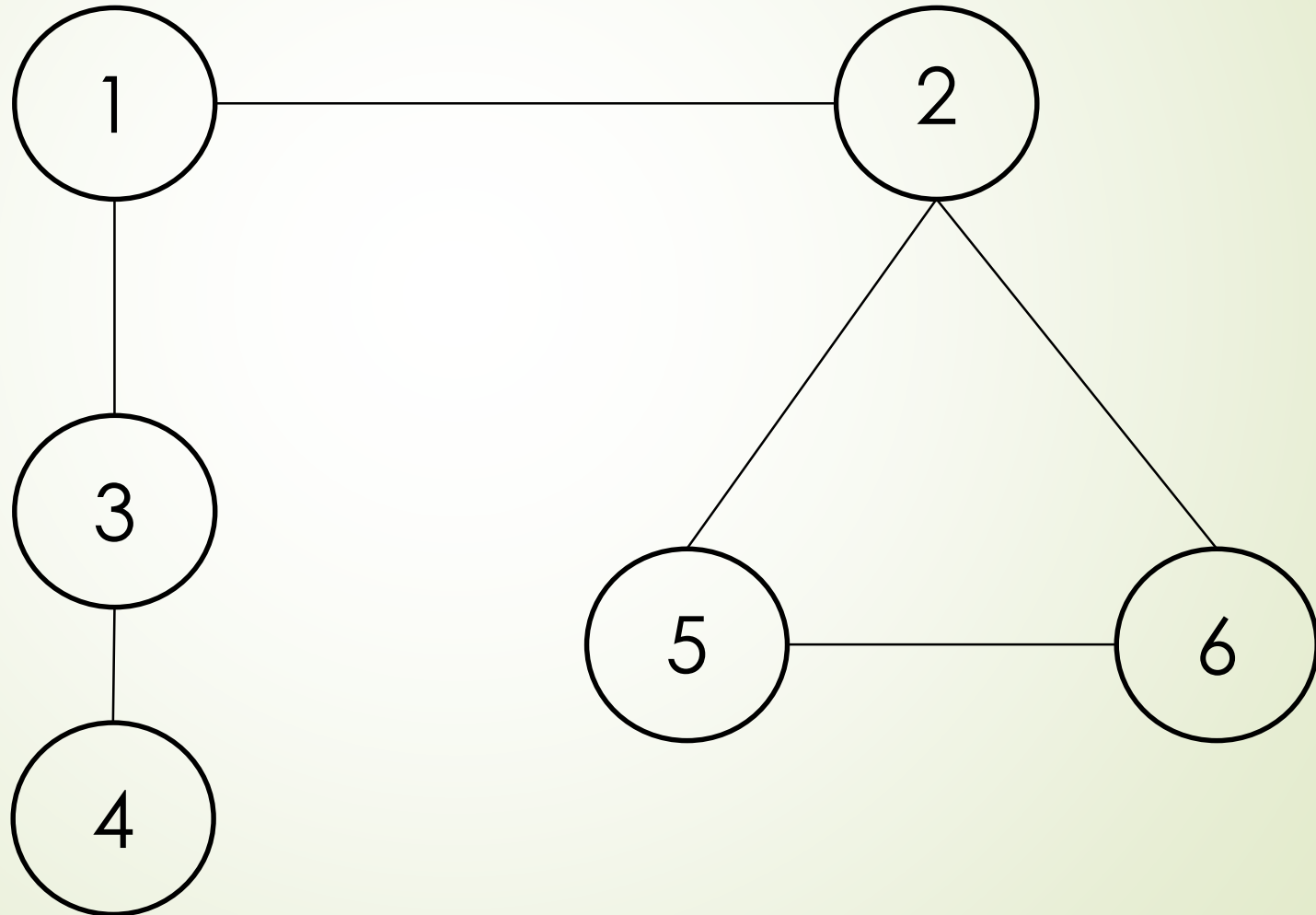
Maken van een mentale representatie van de tekst met behulp van impliciete (eigen kennis & ervaring) en expliciete kennis (informatie uit de tekst, verbanden tussen tekstelementen) om een mentaal verhaalbeeld te creëren.

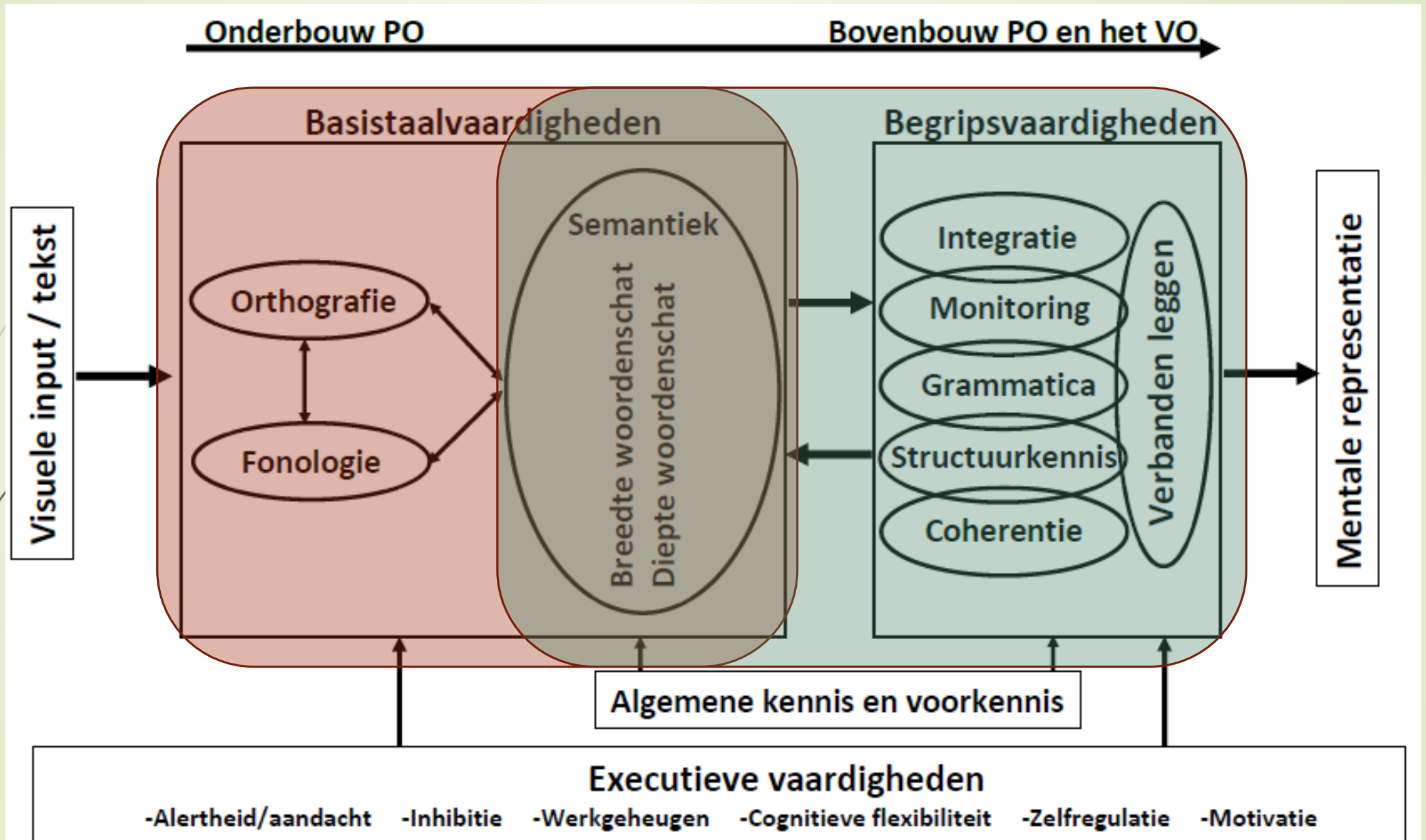

Woensdag 15 maart

- 1 Het is woensdag 15 maart 2017.
- 2 Nederland kiest de volksvertegenwoordiging voor de Tweede Kamer.
- 3 Voor u op het podium staan Hilde en Dennis die u tijdens het Seminar Berkenbrein wat willen vertellen over begrijpend lezen.
- 4 Er wordt u gevraagd een tekst dat op het scherm verschijnt te lezen.
- 5 Uw gedachten dwalen af naar het cirkeltje dat u vanmorgen met een rood potlood heeft ingekleurd.
- 6 En u denkt: “Had ik niet toch dat andere cirkeltje moeten inkleuren?”

Mentaal model van de tekst

Naar: Perfetti, Landi & Oakhill (2005)

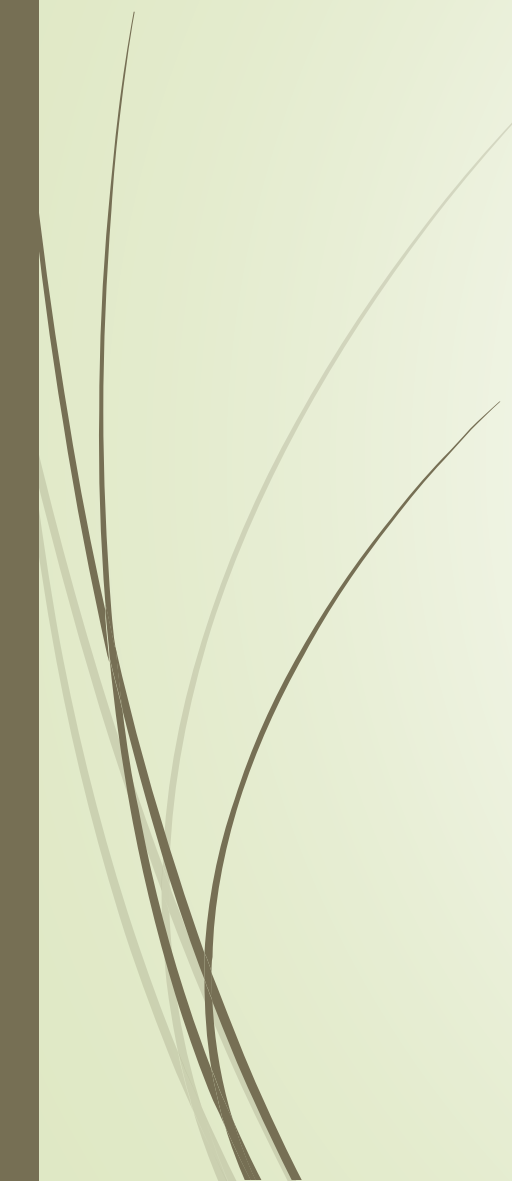

Ontwikkeling van de vaardigheden

- Onderbouw primair onderwijs nadruk op het automatiseren van de **basistaalvaardigheden**
 - Meer automatisering van de basistaalvaardigheden → meer cognitieve capaciteit beschikbaar voor begripsvaardigheden
- Bovenbouw primair onderwijs en VO nadruk op de **begripsvaardigheden**
 - Begripsvaardigheden ontwikkelen zich al voordat er formeel leesonderwijs wordt geboden
 - Begripsvaardigheden ontwikkelen zich relatief onafhankelijk van basistaalvaardigheden

En dan nu de implicaties voor het
onderwijs

En als het dan niet vanzelf gaat?

Cognitieve factoren

Basistaalvaardigheden

Begripsvaardigheden

Executieve vaardigheden

Gedrag

Goed tekstbegrip

Leesmotivatie

Omgeving

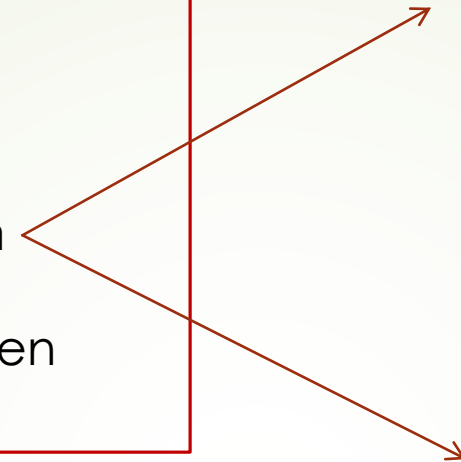

Cognitieve factoren

Taalvaardigheden

Begripsvaardigheden

Executieve vaardigheden

Woordenschat

Strategieën begrijpend lezen

Woordenschat - Begrijpend lezen

Het --- van een --- woordenschat

‘Woordenschat’ is het --- waarin het --- van woordvormen en --- centraal staat. Een uitgebreide woordenschat is een belangrijke basis voor ---: nieuwe kennis kan --- worden aan al --- kennis. Niet alleen bij ---, maar bij alle --- op school.

Woordenschat - Begrijpend lezen

Het --- van een uitgebreide woordenschat

‘Woordenschat’ is het --- waarin het verwerven van woordvormen en woordbetekenissen centraal staat. Een uitgebreide woordenschat is een belangrijke basis voor ---: nieuwe kennis kan gekoppeld worden aan al --- kennis. Niet alleen bij ---, maar bij alle vakken op school.

Woordenschat - Begrijpend lezen

Het belang van een uitgebreide woordenschat

‘Woordenschat’ is het taaldomein waarin het verwerven van woordvormen en woordbetekenissen centraal staat. Een uitgebreide woordenschat is een belangrijke basis voor schoolsucces: nieuwe kennis kan gekoppeld worden aan al bestaande kennis. Niet alleen bij Nederlands, maar bij alle vakken op school.

Woordenschat opbouwen

- Uitleggen van betekenissen
- Lezen over veel verschillende onderwerpen
- Toepassen van nieuwe woorden, mondeling en schriftelijk
- Verbanden leggen tussen voorkennis en nieuwe woorden
- Informatie over de definitie en de context
- Meerdere definities van het woord geven

Strategieën begrijpend lezen

- Voorspellingen doen
 - Vragen stellen
 - Begripsmonitoring
 - Grafische organizers
 - Samenvatten / navertellen
 - Gevolgtrekkingen maken
-

Motiveren voor teksten

Behoefte / interesse

- Onderwerpen die aanspreken
- Doelen formuleren
- Aansluiten bij het niveau
- Keuzes geven

Actie

Bereiken

- Ervaren van voordelen

Begripsvaardigheden

Krokodilachtigen

Bij het woord krokodilachtige zie je een lang groen beest voor je, met scherpe tanden. Wie krokodilachtigen echter nader bestudeert, ontdekt verschillen en kan verschillende soorten onderscheiden.

De bekendste soort is misschien wel de krokodil. Die heeft een V-vormige bek. Als hij zijn bek sluit, zie je zowel zijn boven- als zijn onderkaken. Er zijn 15 soorten krokodillen. De nijlkrokodil en de zekrokodil zijn de gevaarlijkste soorten. Ze doden jaarlijks een paar honderd mensen in Azië en Afrika.

De alligator is ook een krokodilachtige, maar de alligator heeft een U-vormige bek, die breder is dan de bek van een krokodil. De alligator heeft een overbeet, wat betekent dat de bovenkaak over de onderkaak heen valt. Als hij zijn bek dicht heeft, zie je daardoor alleen de bovenkaken. De alligator is zwaarder en sterker dan de krokodil, maar daardoor ook minder snel.

De gaviaal herken je aan zijn lange snuit met scherpe tanden. Vanwege zijn korte "peddelpootjes", komt de gaviaal niet graag aan land. Hij bevindt zich meestal in snelstromende rivieren.

De laatste soort krokodilachtige is de kaaiman. Die lijkt op de alligator, maar wordt een stuk minder groot. Er zijn zes soorten kaaimannen, waaronder de zwarte kaaiman en de brilkaaiman.

Alle krokodilachtigen zijn carnivoren. Ze leggen hun eieren nabij het water in een hoop planten of onder de grond.

→ Doel / plan - oriëntatie –
voorkennis activeren

→ Monitoring: vragen stellen,
bijsturen, herstellen

→ Samenvatten - evalueren

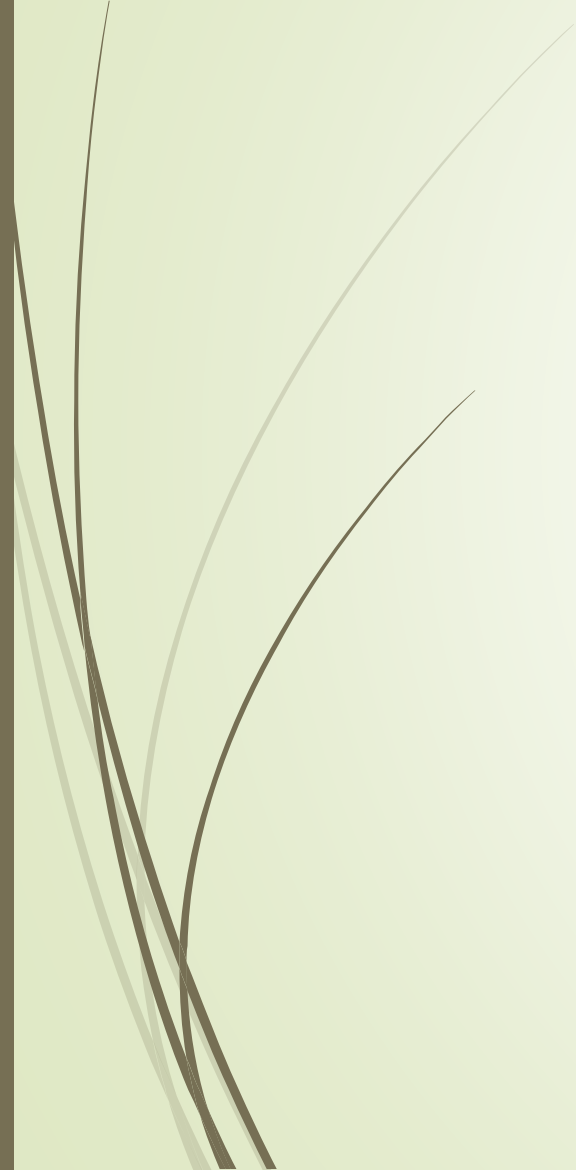

Herstelstrategieën

- Langzamer lezen
- Aandachtiger lezen
- Hardop lezen
- Een stukje opnieuw lezen
- Een stukje verder lezen
- Naar de illustraties kijken
- Hulp vragen

Film monitoring en herstellen

Begripsvaardigheden

Krokodilachtigen

Bij het woord krokodilachtige zie je een lang groen beest voor je, met scherpe tanden. Wie krokodilachtigen echter nader bestudeert, ontdekt verschillen en kan verschillende soorten onderscheiden.

De bekendste soort is misschien wel de krokodil. Die heeft een V-vormige bek. Als hij zijn bek sluit, zie je zowel zijn boven- als zijn onderkaken. Er zijn 15 soorten krokodillen. De nijlkrokodil en de zekrokodil zijn de gevaarlijkste soorten. Ze doden jaarlijks een paar honderd mensen in Azië en Afrika.

De alligator is ook een krokodilachtige, maar de alligator heeft een U-vormige bek, die breder is dan de bek van een krokodil. De alligator heeft een overbeet, wat betekent dat de bovenkaak over de onderkaak heen valt. Als hij zijn bek dicht heeft, zie je daardoor alleen de bovenkaken. De alligator is zwaarder en sterker dan de krokodil, maar daardoor ook minder snel.

De gaviaal herken je aan zijn lange snuit met scherpe tanden. Vanwege zijn korte "peddelpootjes", komt de gaviaal niet graag aan land. Hij bevindt zich meestal in snelstromende rivieren.

De laatste soort krokodilachtige is de kaaiman. Die lijkt op de alligator, maar wordt een stuk minder groot. Er zijn zes soorten kaaimannen, waaronder de zwarte kaaiman en de brilkaaiman.

Alle krokodilachtigen zijn carnivoren. Ze leggen hun eieren nabij het water in een hoop planten of onder de grond.

→ Doel / plan - oriëntatie – voorkennis activeren

→ Monitoring: vragen stellen, bijsturen, herstellen

→ Samenvatten - evalueren

Grafische organizers verhalende tekst

Setting:
Where:
When:

Major Characters:
Minor Characters:

Plot/Problem:

Event 1:

Event 2:

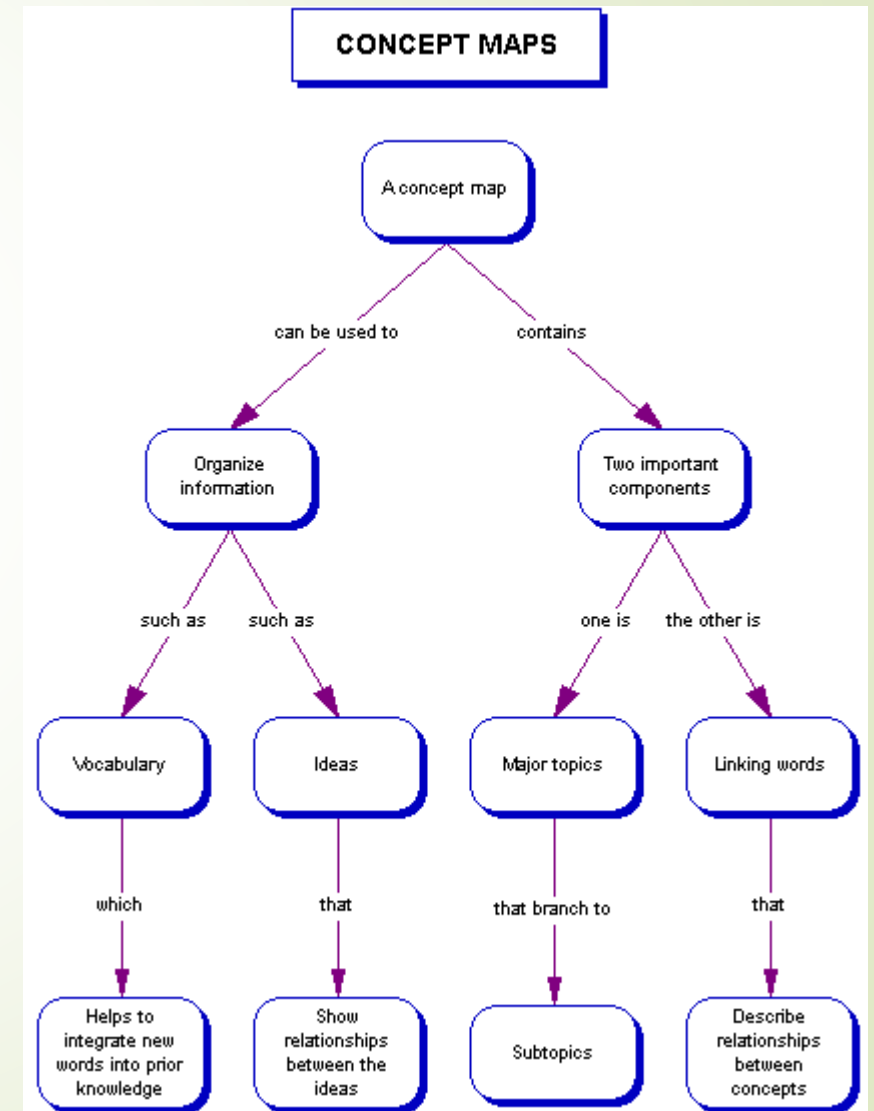
Event 3:

Outcome:

Grafische organizers informatieve tekst

	Naam 1	Naam 2	Naam 3
Kenmerk 1			
Kenmerk 2			
Kenmerk 3			

Op zoek naar de juiste route

